

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petstna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovici.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sora-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Proti nasilju.

IZJAVA DR. KOROŠČA O POLITIKI NASILJA.

Brez vsake agitacije in brez plakatov se je 4. t. m. zbralo v Mariboru v poslopju Zadrugne gospodarske banke in pred njo na prostem preko 1000 naših najboljših mož iz Maribora.

Sijajno obiskani sestanek je otvoril dr. Leskovar, ki je po kratkem pozdravu dal besedo glavnemu govorniku dr. Korošču.

Viharno pozdravljen je dr. Korošec izvajal sledeče:

Kdor se po vojski bavi s politiko, si mora staviti vprašanje in si biti o njem na jasnem, ali je v javnem življenju nasilje dovoljeno ali ne.

V Rusiji se izvaja nasilje delavcev in kmetov proti kapitalistični buržuaziji. V Italiji se kapitalizem poslužuje nasilnega fašizma proti delavcem in kmetom. V Španiji nastopa vojaštvo nasilno proti političnim strankam. V Grčiji je republikanizem v zmogoviti borbi proti monarhizmu in v Turčiji je mladi nacionalizem na pohodu proti starim oblikam verskega in političnega življenja.

Tudi v Jugoslaviji se nahajajo stranke, ki na stavljeno vprašanje odločno odgovarjajo: Treba je nasilja! Zato imamo v Jugoslaviji nasilje, ki se javlja na dva načina: po izjemnih zakonih in po nastopanju svobodnih, a od državnih oblasti podpiranih organizacij. Dve politični stranki sta sedaj v Jugoslaviji v polni meri okusili posledice naziranja, da je nasilje potrebno: leta 1921 komunisti, a sedaj Radičeva stranka.

Šiba še za otroke ni vselej dobra, nikdar pa ne za odrasle narode. Sedaj je vlada zavijetela šibo nad Hrvati po znanem izjemnem zakonu o zaščiti države. Ta zakon bi se smel glasom njegovega besedila uporabljati samo proti tistim strankam, ki hočejo z nasiljem zrušiti državo. Mi sami marsikaj očitamo Radiču, n. pr. da se vsiljuje v Slovenijo, da je vedno s svojimi izjavami v najbolj kritičnih trenutkih prihajal Pašiču na pomoč, toda da bi bil nasilen, ali da bi hotel biti nasilen, je hudobna izmišljotina. V rusko seljaško internacionalo pa je vstopil izrečno pod pogojem, da obdrži svoj program in ga na miroljuben način uveljavljuje. Pribeževanje se je pri običajnih volitvah na Hrvaškem vezal s komunisti, isto je storil v Sloveniji dr. Žerjav, a še danes hodita ta dva svobodno po državi okoli. Toda mi upamo, ne, mi smo prepričani, da se hrvaški narod ne bo dal ustrašiti, ampak da bo vztrajal pri svoji mirni, zakoniti, a odločni borbi za svoja narodna prava, za svojo svobodo!

Tudi preganjalci sami niso sigurni, ali bodo uspeli z dosedanjim nasiljem. Zato se že delajo nove priprave, ako se ponesreči sedanji poizkus. Prej je obstajala namera, da bi se še enkrat šlo v volitve pod Pašičem in Pribeževičem, sedaj pa so prepričani, da je sedanji poizkus z njima zadnji, a druge volitve naj bi vodila brezmočna vlada, sestavljena iz vojakov in uradnikov. Prva naloga teh bi bila, da se okroitra nov volivni zakon. Vsa ta umetna politika, bodisi da je nasilna ali nenasilna, bodisi da se že danes izvaja, ali pa da se zamišlja za bodočnost, pa ne bo nič pomagala. Še tako močan jez ni več. Živa voda ga podere in odnese. Še bolj brezuspešno pa je, ustavljati se jasno izraženim hotenjem in željam živih, mladih in naprednih narodov, kakor sta slovenski in hrvaški narod! Mi obojamo vsako nasilje in se ne uklonimo! Mi ne poklekemo!

Ako bi šlo samo za čisto politiko, bi ravno radikali imeli najmanj povoda, da preganjajo Radiča, kajti on je s svojim govorjenjem in s svojo taktiko mnogo več pomagal Pašiču in Pribeževiču, nego nam, njegovim zaveznikom.

Mi kličemo danes hrvaškemu narodu: Ne klonite glave, ne zgubite poguma, neustrašeno naprej za svoja prava! Ohranite mir! Ne dajte se izzivati! Ves slovenski narod je v dnevih nesreč z vami, pa tudi velik del srbskega naroda! Ako se bomo vsi skupaj dobro držali, so dnevi nasilja šteti. Naš čas stoji že pred durmi. Svoboda, po-

štenje, zakon in red čakajo, da zopet nastopi njihov čas!

A tudi Slovenci ne smemo sedaj izgubiti veselja in poguma, da izvršimo volivni boj uspešno, do konca. Na Hrvaškem je vse preskrbljeno, za to je bilo zaradi nemnosti nasprotnikov dovolj časa, da narodne mase vsled nasilja ne pridejo v red. V Srbiji stoji dobro, v Makedoniji izborna, v Vojvodini istotako. Dne 8. februarja je večina naša. Da ne mislimo samo mi tako, nam kažejo tudi priprave v Belgradu, da bo 8. februarja za Pašiča, Pribeževiča in Žerjava bila zadnja ura. Da bo 8. februarja sodni dan za Pašiča, Pribeževiča in Žerjava, verjamemo, upamo, želimo in delamo.

Toda kaj bo potem, o tem imamo tudi mi, ki bomo še nadalje predstavljali narodno voljo, izpregovoriti eno besedo:

Absolutizmu ni mesta v naši državi! Z narodno voljo naj se nihče lahkomišelnost ne igra! Pustite nasilje na strani, kajti pomaite, da se tudi narod lahko nauči nasilja in potem gorje oblastnikom, ki so ga nasilja naučili!

Tudi o vnanji politiki je govoril dr. Korošec, končno pa je med burnim odobravanjem in vzklikanjem zbranega ljudstva pozval zborovalce, da vsi do zadnjega storijo vse, da bo naša zmaga 8. februarja sijajna.

V imenu kmetov se je dr. Korošču zahvalil župan Urbas, v imenu delavcev zastopnik mariborskega delavstva Polše. Mariborčani so strme gledali, ko so videli iz naše hiše iti tisočglavo množico samih neustrašenih bojnikov za pravico in poštenje.

Aretacija Stjepana Radića.

RADIČEVO SKRIVALIŠČE V PRPIČEVI PALAČI. — RADIČ ODKLANJA ZASLIŠEVANJE.

Zagreb, 5. jan. (Izv.) Danes ob 10. uri 10 minut je bil na Košutičevem stanovanju v Prpičevi palači aretiran Stjepan Radić.

Zagreb, 5. jan. (Izv.) Policija je dala danes časnikarjem o aretaciji Stjepana Radića naslednja obvestila:

Na podlagi člankov v »Slobodnem Domu« in na podlagi raznih izjav Stjepana Radića je policija sklepala, da se Radić nahaja v Zagrebu. Pred nekoliko dnevi je bil v Prpičevi palači nek zidar iz Virovitice, da bi izvršil neko prezidavo. Danes je prišel načelnik zagrebske policije Boško Pavlović z dvema detektivoma in potrkal na vrata stanovanja inženirja Košutića. Gospa Košutićeva vrat ni hotela odpreti, češ da je sama. Načelnik Pavlović je izjavil, da prihaja po uradnem poslu, nakar je gospa Košutićeva po preteku 15 minut vrata odprla. Na stanovanju je bil tudi Radić Pavle. Boško Pavlović je opazil v sobi par opek. Na vprašanje, kaj te opeke pomenijo, je zvedel, da se nahajajo opeke v sobi radi neke prezidave. Na mizi so bile tri skodelice čaja. Načelnik policije se je čudil, čemu tri skodelice, ko sta v sobi samo dve osebi. Gospa Košutićeva je odgovorila, da je to za Radičevega sina Vladeta, ki je malo prej odšel.

Policija je na to prišla s hišno preiskavo. Preobrnila in premetala je vse pohištvo, trkala po tleh in po zidu. Ko je odmaknila umivalnik, je s trkanjem po zidu dognala, da se pri tleh v kotu nahaja votel prostor. Z natančnim pregledovanjem je dognala, da se v zidu nahaja četvero-koten prostor v taki velikosti, da more vnanj zlesti en človek. Ko je policija prebrala ta zid, je v resnici našla tak prostor. Boško Pavlović je iz tega prostora izvlekel neko krpo, na to pa je prijel Radića za nogo. Zahteval je, da pride ven. Iz odprtine je res prišel Stjepan Radić in poli-

cija mu je takoj izjavila, da je aretiran. Radić je zaklical Boško Pavloviću: »Lepo boštičnico ste pripravili Bajl!« Na Radičovo zahtevo, da naj mu pokažejo pismen nalog za hišno preiskavo in aretacijo, je Boško Pavlović oboje predložil.

Radić je bil na to prepeljan s policijskim avtomobilom na policijo. V avtomobilu je bila gospa Marinka Radićeva, sin Radićev Vlade Radić, policijski načelnik Boško Pavlović in načelnik belgrajske tajne policije Lazarević, ki je prispel s petimi svojimi uradniki iz Belgrada, najbrže samo radi Radičeve aretacije.

Skupno z Radićem je policija v njegovi skrivni sobici zaplenila tudi vso njegovo korespondenco. Mesto, kjer je bil Radić skrit, se nahaja v II. nadstropju in je majhna sobica z dvema vhodoma. Eden je držal v drvarnico, ki je bila pred kratkim nalašč zato napravljena, in je dovala Radiču svež zrak. Prostor je bil takoj fotografiran. Pri aretaciji je Radić protestiral in se skliceval na svojo poslaniško imuniteto. Radić je bil prepeljan na policijo skoz gost špalir policije. Ob potu je bilo zelo malo občinstva, ker je avtomobil vozil z veliko brzino na policijo.

Manifestaciji ni bilo nobenih. Policija je ojačena z orožništvom. V Zagrebu vlada popoln mir in red.

Ob 7. uri zvečer je bilo prvo zaslišanje Radića. Stjepan Radić je rekel uradniku, ki ga je zasliševal: »Kako pridete Vi do tega, da me zaslišujete? Pride čas, ko boste Vi sedeli na mestu, kjer sedim jaz, ampak na veliko slabšem.« Radić je odklonil vsak odgovor in želel policiji »Lahko noč.« Zasliševanje se je vršilo v prisotnosti belgrajskih in zagrebskih policijskih uradnikov. Popoldne se je policija bavila s čitanjem zaplenjene Radičeve korespondence.

Razcepljenost v radikalni stranki.

RADIKALSKA PROTİKANDIDATURA PROTI PAŠIČU.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Tečejo poslednji dnevi za vlaganje kandidatnih list pri sodišču, vendar v radikalni stranki v mnogih okrožjih še vedno ni prišlo do sporazuma. Med radikali se govori, da je Pašić nezadovoljen z disciplino v radikalni stranki. Zanimiva je cepitev list v banja-luškem okrožju, kjer je, kakor znano, nosilec liste Pašić sam. Proti njemu so pristaši radikalne stranke iz banja-luškega okrožja pri-

čeli z veliko agitacijo. Sklenili so, da vložijo posebno listo, kar so te dni tudi storili. Nosilec te liste je Todor Lazarević. Kot kandidatje v posameznih okrajih so proglašeni tamošnji ugledni in odlični možje iz ljudstva. Na današnji seji glavnega odbora bi morale biti rešene vse te delikatne kandidature, vendar se vsled tragične smrti belgrajskega župana o teh zadevah ni moglo reševati.

Ostra Davidovičeva obsodba obznane.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) V nedeljo je imela demokratska stranka v Belgradu dobro obiskan shod, na katerem je govoril Ljuba Davidović. V svojem govoru je ostro obsodil obznano, s katero je zadan smrtnosoden udarec ureditvi razmer v naši državi. Posebno ostro je obsodil dejstvo, da je bil aretiran prvi podpredsednik narodne skupščine dr. Maček.

Izjava Nastasa Petrovića o obznani.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Današnja »Politika« prinaša sledečo izjavo Nastasa Petrovića o obznani:

Vedel sem, da je obznana skrajno protiuslovno in nezakonito dejanje vlade. Sicer se od vlade, ki je prišla do vlade ne-parlamentarnim in nezakonitim potom in ki je dosedaj vse podvezala, da falzificira ljudsko voljo na dan volitev, ni moglo nič

drugega pričakovati, kakor da se posluži takih sredstev, kakor je famozna obznana, da na temelju te obznane zapira ne samo narodne poslance hrvaške, ampak tudi prvega skupščinskega podpredsednika. Mislim, da v celi naši državi obznana nikakor ne more preplašiti ljudi. Prinesla pa bo sramoto za radikalno stranko, ki je bila dosedaj prvi šampion za ljudsko svobodo, za ustavnost in parlamentarnost. Radikalna stranka se je spustila tako nizko, da se poslužuje sredstev, kakršnih se ni posluževala najbolj črna reakcija predvojnega Srbije. Zato mi je, da je ta sramota za res sramoto pred tujim svetom, ki je dosedaj veroval, da je naša država država demokracije in da ta demokracija počiva na stabilnih tleh. Obznana bo tuji svet prepričala, da je v naši domovini mogoče vse, kar je bilo mogoče v mali Srbiji za časa Obrenovičev. Prepričan sem, da obznana ne more vplivati na volivni izid, na razpoloženje večine našega ljudstva, ki se je na vseh mestih pokazalo nasprotno današnjemu režimu, ki stavlja vedno večje ovire med Srbi in Hrvati in vodi politiko, ki gre za razdruževanjem vseh plemen, ki žive v naši državi. Ljudstvo bo kljub temu in kljub obznani na dan 8. februarja spregovorilo in izreklo pravo sodbo nad onimi, ki nastopajo z nasiljem v naši državi.

OPOZICIJA PROTI PREGANJANJU HRVATOV.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Za jutri se pričakuje tu prihod dr. Korošca in dr. Spahe. Vršila se bo seja voditeljev opozicijskega bloka, da zavzamejo svoje stališče napram preganjanju Hrvatov.

PRENAPOLNJENI ZAPORI, KONFISKACIJE IN PREISKAVE.

Zagreb, 5. jan. (Izv.) Preiskavo proti dr. Mačku in tovarišem bo vodil dr. Kerbler. — Opoldne sta bila prepeljana na sodišče poslanca HRSS Vojković in Trnjar. — V Bosni, Hercegovini, Hrvatski in Dalmaciji se vrše pri pristaših HRSS hišne preiskave in aretacije. V Delnicah je bil aretiran in spuščen na svobodo dr. Krnić. — Aretiran je bil urednik »Hrvatske Riječi« Kerubin Segvić. Odveden je bil v splitski zapor. Obtožen je 150 tiskovnih pregreškov. — Vršila se je hišna preiskava pri dr. Nikiću in Buću in mnogih drugih. Vendar ni bil noben od njih aretiran. — V Šibeniku je bilo aretiranih čez 100 pristašev HRSS, tako da so morali začasnoma namestiti aretirance v drugih prostorih, ker so bili zapori prepolni. — Vstavljeno je nadaljnje izhajanje lista »Graničarjac« v Novi Gradiški. — V Osijeku je policija zaplenila »Hrvatski list«. — »Hrvatski« je danes izšel v posebni izdaji radi dogodka Radičeve aretacije. — Jutri prispeta v Zagreb dr. Šurmin in dr. Lukinić. Lukinić bo pregledoval pri Radiču zaplenjeni materijal. — Policija je Radiča zaprla v drugem nadstropju policijskega poslopja.

VEST O RADIČEVI ARETACIJI.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Danes so se okrog 12. ure raznesle vesti, da je Radić aretiran v svojem stanovanju v Prpičevi palači. Vesti so bile pozneje potrjene. Zvečer je izdalo notranje ministristvo poseben komunique, v katerem poroča o dogodku. Komunique je sestavljen na način, kakršen dosedaj ni bil v navadi v uradnih obvestilih. Na koncu pravi komunique, da je Radić zelo razburjen in da je prosil, da mu prinesejo v ječo tamburico in vina. Komunique pravi, da se mu je ustreglo in so mu poslali vina in tamburico, da se umiri. Naravno je, da je vest o Radičevi aretaciji vzbudila v vseh krogih veliko senzacijo.

VOLIVNO GIBANJE NA HRVATSKEM.

Zagreb, 5. jan. (Izv.) V nedeljo bo v Zagrebu shod Hrvatske zajednice. Na shodu bodo govorniki razpravljali in sklepali o političnem položaju z ozirom na najnovije ukrepe P.P.-režima. — HRSS ne sme več vlagati pri sodišču kandidatnih list za kraje, kjer tega še ni storila, to so Varaždin, Subotica in Novi Sad. — Nocoj so imeli Frankovci v Zagrebu volivni shod. — Lovreković, Radičev disident, je napovedal za 6. in 7. jan. več volivnih shodov.

INVALIDI OD VLADE VARANI.

Belgrad, 5. maja. (Izv.) »Pravda« piše: Vlada je pred enim mesecem sklenila dati invalidom 100 milijonov. S tem sklepom je obljubila dati pred Božičem invalidom in invalidskim družinam po 1000 dinarjev. Mi smo takoj napisali, da vlada vara invalide, ker za tak kredit ni imela potrebnega pooblastila. Vlada se zato ni brigala, ko je delala proračun. Njen sklep je bil predložen glavni kontroli, ki mora vidirati tak kredit. Glavna kontrola je ta vizum odbila. Vlada ni mogla tega sklepa izvesti, ker ni imela potrebnih kreditov. Iz tega se vidi, da je vlada invalide in invalidske družine varala, in da od svojih obljub ni ničesar izpolnila. Sedaj bo morala predložiti nov sklep in na ta način se bo stvar zavlekla. Zakaj se tako dela z največjimi reveži?

VPRAŠANJE JUGOSLOVANSKEGA UVOZA V AVSTRIJO.

Dunaj, 5. jan. (Izv.) Oficialno se demantira trditve jugoslovanske vlade, da avstrijska vlada slabo postopa napram jugoslovanskemu uvozu. Z jugoslovanskim uvozom se ravna tako kakor z uvozom vseh drugih pogodbenih držav. Sicer pa se vršijo med Avstrijo in Jugoslavijo trgovinska pogajanja, ki obetajo ugoden rezultat.

Glasovi časopisja o nasilju P.-P. režima.

»DVAJSET NASILNIH BEDAKOV.«

»O b z o r e:« Jasn je, da hrvatskega vprašanja ne more rešiti niti obznana niti volitve niti bodoči parlament. A tudi Hrvatje sami ne bodo reševali svojega vprašanja s silo in ne bodo trpeli zastojnih žrtv. Pribičević res trenutno lahko dobi kakšen mandat, to pa ne more izpremeniti dejstva, da 4 milijoni Srbov ne morejo trajno vladata nad 8 milijoni Nesrbov... Radić je v zadnjem času mnogo izgubil na ugledu v lastni stranki in če bi bila ostala Davidovičeva vlada, bi bili Hrvatje sami z njim obračunali. Danes pa je Radić čez noč zopet voditelj, je zopet mučenik in nepogrešljiv. On je zopet legendarna oseba. Prej je HRSS javno delovala; danes HRSS ni več, ostalo pa je 1 milijon pristašev, ki zaradi obznane gotovo niso postali Pribičevići.

»P r a v d a:« Naša država je država čudežev. Toda čudež z obznano je mogel napraviti le bedak. Danes, po obznani, predstavlja naša država le skupino 20 ljudi, ki so si dali ministrski naslov. Obznana ruši ugled naše države na zunan, ker postavlja na milijone državljanov izven zakona. Vladni akt je zadnje nasilje umirajoče tiranije. Hrvatoma pa je treba povedati, da jih ne preganjajo Srbi, ampak 20 nasilnih bedakov. — Pod velikim naslovom »Hrvatje so sužnji« pa predlaga »Pravda« ironično, naj se hrvatsko ime izbriše tudi iz državnega naslova.

»R a d i k a l e:« Vsled takih žalostnih činov trpi le ugled države. To, kar bi vlada rada pospešila, pa ostaja v srcih hrvatskih kmetov, ki nikdar ne bodo pozabili, kaj počno nasilneži s svojim lastnim narodom.

»S e l o:« Tudi mi se strinjamo s trditvijo, da je država v nevarnosti. Nevarni pa ji niso komunisti, ki jih ni, tudi ne Radić, ki se je skrli, tudi ne mirni hrvatski kmetje, ampak nevarni so ji oni, ki najbolj

vpijejo in zijajo: Držite tatul Ti ljudje so največja nevarnost za državo.

Mussolini na zatožni klopi.

Zmučeni in ponižani fašizem pričakuje od narodne vlade, da z vso energijo ustavi sramotilno kampanjo opozicije. Tako je zapisal »Il Popolo d'Italia«, osebno glasilo ministrskega predsednika čez šest stolpcev noveletne številke. In res je vlada brutalno začela dušiti glas opozicije. Na novega leta dan je vlada zaplenila vse opozicionalne dnevnike, skupno 27 listov. Po vseh središčih Italije se vršijo hišne preiskave pri voditeljih opozicije: vlada hoče zapleniti ogromni obtežilni material, ki ga hrani opozicija in kateri težko kompromitira voditelje fašizma.

Zadnje dni starega leta je prišel na zatožno klop sam Benito Mussolini. Njegov najboljši zaupnik in sodnik, Cesare Rossi, vodja fašistovskega tiskovnega urada, general fašistovske brambe in član vrhovnega vodstva stranke... je obtožil Mussolinija, da je za vse politične zločine vedel in da so se vsi izvršili po njegovem ukazu. Mussolini je dal pretepesti poslanca Misurija, velel je pobiti drugega disident, posl. Fornija. Pod njegovim vodstvom je deloval kazenski napadalni oddelek pri notranjem ministrstvu: tolpa zločincev, ki so po navodilih Mussolinija pobijali in pretepali voditelje opozicije. Rossi navaja v spomenici značilne podrobnosti. Ko je zločinska četa v Rimu pretepla načelnika ustavoverne opozicije, je državni šef policije sporočil to vest telefonično Mussoliniju; in ta je odgovoril: »Sedaj ko so temu vragu dali zaslužen lekcijo, bom s tekom zajtrkoval.« Rossi trdi, da je bil tudi umor Matteottija državni zločin, sklenjen v vodstvu fašistovske stranke.

Spomenica je napravila na vso javnost porazen vtis. »Il Popolo« zahteva, naj Mussolini odloži svojo visoko službo in stopi pred sodišče. Zakaj obtožen je zločina, ki se po členu 64. kazenskega zakona kaznuje z ječo od 12 let naprej ali z dosmrtno ječo. Če g. Mussolini ne čuti te trde dolžnosti, da pusti vlado, potem naj mu njegov gospod da razumeti, da je dovolj... Čast Italije ne dopušča, da bi na čelu državne uprave, ki obsega tudi kazensko sodstvo, ostal človek, ki se nahaja v groznem položaju, da je obtožen zločinov, za katere predpisuje kazenski zakonik dosmrtno ječo.

Toda Mussolini ne bo odstopil prostovoljno. Prej bo poskušal še vsa sredstva, da se reši. Pripravljen je razpustiti sedanji fašistovski parlament, ki je bil rojen iz tisočerihih umorov, rojen iz tisočerihih zločinov, in iti v nove volitve z novim, poštenim volivnim redom. Toda opozicija v zboru odgovarja: Ljudstvo na volitve — Mussolini pred poroto!

In glej, stari Giovanni Giolitti, ta najboljši vremenski prerok, je stopil sedaj v ospredje in čaka, smejoči se dedič ob smrtni postelji fašizma. Ko so ga časnikarji vprašali, kaj meni o novih volitvah, je dejal: »Ni moja naloga prerokovati. Razpustiti zbornico in razpisati volitve: to so pravice krone. Zdi se mi pa, da je g. Mussolini najmanj pripravna oseba, da bi vodil volivno vlado. Posebno pa ne

more biti na čelu vlade sedaj, ko dvigajo njegovi zaupniki proti njemu obtožbo o moralni soddgovornosti.

— Ekselencia, menite, da bo kralj izdal novo amnestijo za politične zločince? »Mislim, da do tega ne more priti.« Giolitti je za hip pomislil in dodal: »Bilo bi, kakor če bi se Mussolini približal ogle dalu in dejal: »Odpuščam ti.«

Združena opozicija pa se za nove volitve malo zmeni. Njen bojni klic je: »Vsi zločinci pred sodišče!« Stari socialistični vodnik Filippo Turati je postavil prav priprosto alternativo: »Če se bodo volitve izvršile pred Matteottijevim procesom, potem bodo združene stranke svobode kandidirale v vseh 560. okrožjih Jakoba Matteottija, in naš najboljši agitator, ki bo nastopal po vseh shodih, bo državni pravdnik. Če pa se bodo volitve izvršile po Matteottijevem procesu, potem... Mussolini ne bo kandidiral.«

Najmogočnejša opozicionalna skupina je Ljudska stranka. Tudi ona ima svoje mučenike: tri duhovnike, ki so jih fašisti ubili. Mladega župnika Don Minzonija so umorili na povelje vrhovnega poveljnika fašistovske milice, Itala Balba; in Balbo je takoj po umoru poslal sožalno brzojavko nadškofu, odredil strogo preiskavo, ki se je seveda izgubila v pesku... Glavni urednik »Popola«, Donati javno obtožuje senatorja De Bona in Itala Balba, da sta naročila umoriti mladega duhovnika!

Ni dneva brez zločina, ni dneva brez strahotnih odkritij. Fašizem se brani, obupno, besno, krčevito, trepetaje pred ječami in maščevanjem. Zastoni. Srce Italije drži v rokah Jakob Matteotti, mučenik svobode.

MUSSOLINIJEV GOVOR V FAŠISTOVSKEM PARLAMENTU.

Sobotno sejo poslanske zbornice je vporabila vlada s sodelovanjem fašistovske večine za vzporeditev strahovalne demonstracije proti aventinski opoziciji in celokupni ostali deželi. Navzoči so bili skoro vsi ministri z Mussolinijem na čelu in večina je bila zbrana domalega polnoštevno. Tudi tribune so zasedli po veliki večini fašistom prijazni elementi. Navzoča je bila tudi zbornična opozicija (liberalna desnica s Salandro in Giolittijem, demokrati in kombatenti), toda bolj kot priča, ki je ob viharjih ovacijah Mussoliniju ves čas ostala hladna kot led.

Sejo je otvoril predsednik Rocco, ki je po rešitvi nekaterih formalnih točk podelil besedo Mussoliniju.

Govornik je uvodoma sam naglasil, da njegov govor ne bo parlamentaren. Za zaupnico mu ni, ker jih je dobil že preveč. Vprašal je, ali je kdo, ki bi se hotel poslužiti člena 47. državne ustave in sedanjo vlado poklicati pred vrhovni sodni dvor. Hoče se obtožiti sam. Namesto tega se govornik v nadaljnjih izjavah zgolj brani proti obtožbi, da je ustanovil »Čeko« in se je posluževal. Pravi, da italijanske »Čeke« sploh ni bilo in da so bili zločinci, ki se njej pripisujejo, kretenski, njemu pa, da nekoliko inteligence pač nihče ne bo odrekal. Ravno tako ne poguma in energije. Dogodki mu še niso nikdar zrasli čez glavo. Govori se o smrtni obsodbi. Toda te italijanski kazenski zakonik ne pozna. In potem smrtna obsodba ne more biti

povračilo kaki vladi. Aventinski opoziciji kliče: dovolj! Kadar trčita v medsebojnem boju dva neizprosna elementa, mora odločiti sila. Vprašanje se bo rešilo. Fašizem, vlada in stranka sta v polni moči. Opozicija je mislila, da je fašizem na koncu, ker sem ga jaz stiskal, da je mrtev, ker sem ga jaz kaznoval. Toda če bi bil porabil le stoti del energije, ki sem jo porabil, da sem ga dušil, v to, da bi ga poglal v boj, tedaj bi vi videli... (fašistovska večina navdušeno ploska in kliče). Ampak vlada je sama dovolj močna, da napravi mir, če ne izlepa, pa s silo. Bodite gotovi, da bo položaj v prihodnjih 24 urah na celi črti razčiščen.

Ko je Mussolini končal, mu je priredila večina hrupne ovacije in prepevala fašistovsko himno. Opozicija je ostala tiha in hladna. Ko se je hrup poleg, je večina rešila nekaj brezpomembnih točk in med drugim sklenila, da se posl. Farinacci v neki tiskovni zadevi izroči sodišču.

Koncem seje je predsednik Rocco naznanil, da je zbornična opozicija vložila predlog, v katerem izjavlja, da vladna politika, ki je našla svoj višek v strankarski aplikaciji zakonskih odlokov o tisku in v samovoljni razlagi občinskega in pokrajinskega zakona, hoteč zatreti vsak svobodni glas, nasprotuje zahtevam narodne vesti; takisto obnovljena fakijska nasilja čimdalje globlje trgajo moralno enotnost italijanskega ljudstva.

Mussolini zahteva, da se razprava o tem predlogu odgodi za šest mesecev. Opozicija nato izjavi, da predlog umakne.

Končno sprejme večina še Mussolinijev predlog, da se zbornica odgodi na nedoločen čas.

VLADNE ODREDBE.

Takoj po zbornični seji so se v palači Chigi sešli Mussolini, notranji in prometni minister, general, poveljnik kabarinijerjev in generalni ravnatelj javne varnosti. Sklenili so delno mobilizacijo železniške milice proti morebitnim sabotažnim poizkusom. Vsa politično sumljiva obhajališča se takoj zapro. Prefekti morejo od poveljstev zahtevati mobilizacijo miličnih oddelkov.

GLASOVI K ZADNJIM DOGODKOM.

V parlamentarnih krogih zagotavljajo, da je opozicija v parlamentu v zadnjem hipu umaknila svoj predlog na Giolittijevo zahtevo, ki je presodil, da trenutek za bitko ni ugoden. Med liberalno skupino samo ni edinstva in je v njej še vedno nekaj takih, ki nočejo končnovoljavno prelomiti z režimom. Najodličnejši možje z Giolittijem in Salandro na čelu so pa odločno proti vladi. Posl. Salandra je po zbornični seji v svojem parlamentarnem klubu označil položaj v deželi kot izredno težak in izjavil, da je Mussolini govoril tako, kakor bi vladni načelnik ne smel govoriti. Dežela želi pomirjenja, namesto tega je dobila grožnje.

Kakor se zatrjuje, bo iz Salandrovega stališča nasproti vladi sedaj končno izhajal posledice naučni minister Pasati, ki je njegov ožji somišljenik, ter bo odstopil.

Aventinska opozicija se snide na plenarnem zborovanju dne 8. t. m.

VOLIVNA REFORMA.

Rim, 5. jan. (Izv.) Odseki so vladni načrt volivne reforme rešili in odobrili.

K.:

Kolednice.

(Za Sv. tri kralje.)

Ni naša naloga, da bi tu razpravljali, kdo so bili oni trije kralji ali modri, ki so prišli v Betlehem, da bi videli novorojenega kralja. Nam zadostuje dejstvo, da so prišli in da je njihov prihod neposredna posledica bujno razvite versko-narodne poezije. To poezijo si hočemo na kratko ogledati, kakor je vzcvetla na naših tleh.

Zgodovina nam priča, da se pred vsemi velikimi dogodki pojavljajo na nebu znamenja. Teh ne vidijo učenjaki, nego pesniki. Pa le more biti nekaj res, to priznavajo hote — nehoti učenjaki sami. Pomislimo le na znamenja pred kmečkimi puntji na Slovenskem in na tatarske pohode na Poljsko. Prve nam je opisal Aškerc, druge Sienkiewicz.

Rojstvo Jezusa Krista nam je javila zvezda-repatica, ki ji sedaj pravi znanstveni svet Halleyev komet. Ko se je takrat pojavil, ga niso gledali z reflektorji in refraktorji, temveč s pesniškimi očmi in toplo čustvujočim srcem. Pa je bilo lepše.

Kaj so takrat videli v repatici? Najprej znak za čudovit dogodek. Trije kralji so instinktivno sledili in res našli, kar jim je prigovarjalo srce. Drugi ljudje pa so se čudili, kaj more to biti, potem pa so zagledali v zvezdi podobo Jezusa samega. Angelčki pa so lepo prepevali, da se je čulo po vsem svetu. Jele so se zgrinjati množice pastirkov, ki so hiteli molit božje detece.

Dalje so videli na zvezdi sedem zlatih »puštabov«, ki so pomenili, da se je rodil na svetu kralj, preusmiljeni Jezus: Rodil

se je v preprosti štalici, v volovskih jaslcah. Dete je pravi Bog, ki je ustvaril nebo in zemljo, kristjanu pa dušo in telo.

Sijajno se je dvignila zvezda-repatica na nebu. Človeštvo je strmelo:

Ena zvezda gori gre,
kaj to more biti,
kaj to za eno znamenje je — —?

Pa že so videli sv. tri kralje. Prišli so iz Jutrove dežele in na kamelah jezdijo. Vsi pa nosijo s seboj bogatih darov, da jih poklonijo mlademu kralju.

En z imenom Gašper je,
ta je ta najstarejši;
on ta prvi k ofru gre,
za njim pa vsi tovariši.

Mihel željno gleda ga,
želi k njemu priti,
tega kralja novega
s kadilom pokaditi.

Za tim pa pride še eden,
ki ima črno lice,
on se nizko prikloni,
kušuje mu nožice.

Druga kolednica meni o črnem Boltežarju:

On lepo priklanja se,
ker ima črno lice,
proti temu detecu,
da bi se ne bal
takega zamorca,
miro nemo dá mu v dar,
ljubi ga iz srca.

Ko so domačini zagledali čudne goste, se jim je vzbudil v srcu strah, da ga ne odneso.

Kaj so to za eni možje,
gvišno so kralji trije,
Gašper ino Melihar
in ta tretji je Boltežar.

Eden je črn, pa je mlad,
ves je opórtan, ves je zlat.
Če pa semkaj pridejo,
gvišno dete vzamejo.

Ko pa so videli, kako snemajo krone, poklekajo in molijo, se je strah umaknil občudovanju. Glejte!

Iz srca mu darujejo,
roke mu kušujejo,
hvala bodi gospod Bogu,
zastonj sem se bal taku.

V splošnem velja Gašper za »ta najbolj fajn gospoda«. On gre naprej, ker najbolj za cesto véj. Boltežarju pripisuje narodna pesem mladost, Mihi pa bogastvo. Kod pa je pesnik našel naziv »steif gospodje«, si pa ne morem misliti.

Že je bilo razglašeno po vsem svetu, da se je rodil kralj čez vse kralje.

En kralj je rojen čez kralje vse,
kar se jih znajde na svete,
tudi čez Herodeža,
kralja Judovskega.

Ko prijezdijo sv. trije kralji v Judejo, sprašujejo, kje se je rodil novi kralj. Judje pa odgovarjajo, da že imajo svojega kralja — Herodeža in da ne priznavajo nobenega drugega kralja. A modri jih ne poslušajo, temveč krenejo za zvezdo in srečno najdejo dete Jezusa v betlehemske hlevčku, kjer se mu nizko poklonijo in zaklade darujejo. Ko so mu posvetili dušo in telo, se vračajo veselo in zadovoljno, da še doma razširjajo slavo in čast Odrešenika tega sveta.

Medtem pa se Herodež začne bati za svojo oblast in veljavo. Takoj jame v svojem srcu kovati zle načrte. Najprej začne izpraševati sv. tri kralje, zakaj, po kaj in

odkod so. Sveti trije kralji mu odkrito povedo:

Mi smo prišli trije kralji,
Gašpar, Miha, Boltežar,
prinesli smo en ofer lep;
mi Jezusa darujemo,
tega kralja nebeškega.

Mi rajžamo, mi rajžamo
v mesto Betlehem.

»Kraljeva svetlost, kje ste vi doma?«
»Mi smo od tam doma, kjer sonce gori gre.

»Kraljeva svetlost, kje ste vi doma?«
»Tam, kjer sonce opoldne stoji.«

»Kraljeva svetlost, kje ste vi doma?«
»Tam, kjer sonce doli gre.«

To je izvedel kralj Herodež. Pa to mu ni bilo dosti. V svoji jezi ukaže pomoriti vse novorojene dečke. To je bilo klanja in krvi v Judeji. »Dvanajst tavnent moških otrok« je bilo žrtv krvočolnega Herodeža. Jezus se je rešil. Zvezda-repatica, ki je pripeljala v Betlehem sv. tri kralje, je služila tudi Mariji in Jožefu, da sta se umaknila iz Palestine v Egipt. Dolga in težavna je bila pot.

Po cesti gre sveti Jožef,
ki pelja oslico,
na oslici sedi Marija,
na krili drži Jezusa,
pa je močno žalostna.

Ko je bila Marija že hudo trudna, je sv. Jožef zapeljal oslico pod jablano, ob potu rastočo. Tam sta počivala. Kolednica pove to takole:

Tam stoji polje ravno,
na polju stezica uglajena.
Kdo jo je ugladil tako?
Marija, ko je po nji rajžala
s svojim sinom Jezusom.

KRIZA V LAŠKI VLADI.

Rim, 5. januarja. (Izvir.) Dva liberalna ministra, Casati in Darotti, sta podala ostavko, ki je pa Mussolini še ni sprejel.

NOVI NEMIRI.

Rim, 5. januarja. (Izvir.) V Rimu je bilo v soboto mirno. Nekaj ljudi se je zbralo pred poslopjem prostoziidarske lože in pred uredništvom »Giornale d'Italia«, a policija je množico kmalu razgnala. — V Capistrellu so neznani ljudje obstrelili nekega fašistovskega poslanca. — V neki vasi pri Mantovi je pa prišlo do hudega spopada med socialisti in žandarmerijo.

ZA REKO IN JULJSKO BENEČIJO.

Ministrski svet je v sobotni seji odobril kralj, odlok, s katerim se razširja na reško ozemlje pogoji in tarife ter zakonita pristojnost italijanskih državnih železnic. Istotako je min. svet odobril kralj, odlok o definitivni sistemizaciji piljskih pomorščakov.

Balkanska zveza.

London, 5. januarja. (Izvir.) Dopisnik »Morningpost« poroča, da se z vso vneto pripravlja nova balkanska zveza, kateri bi pristopila Rumunija, Jugoslavija in Bolgarija. Posebna zveza na bi se osnovala med Grčijo in Jugoslavijo.

POGAJANJA ZA SESTAVO NEMŠKE VLADE.

Berlin, 5. jan. (Izvir.) Državni kanceler dr. Marx se je včeraj začel pogajati z nemškonalionalnimi politiki glede sestave nadstrankarske vlade. Gre za ministrstvo za notranje zadeve in za ministrstvo za državno gospodarstvo, ki bi se zasedla z osebama, ki sta blizu nemškimi nacionalcem. Prevladuje mnenje, da bi se pogajanja mogla končati z uspehom, ker so nemški nacionalci pripravili tako vlado podpirati, seveda le s pogojem, da se tudi v Prusiji sestavi vlada po istih načelih.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Berlin, 5. januarja. (Izvir.) Danes popoldne se je sestel novi nemški državni zbor na svojo prvo sejo. Kot starostni predsednik je vodil glasovanje socialni demokrat Gotha. Komunisti so brez uspeha poskušali zborovanje motiti.

Berlin, 5. jan. (Izvir.) Državni zbor je sprejel danes proti glasovom desnice predlog, da se v sredo dene na dnevni red volitev predsedstva, nato pa vrši razprava o predlogu komunističnih poslancev, da se izpustijo na svobodo nekateri komunisti.

KOLNSKA CONA.

Berlin, 5. jan. (Izvir.) Poslaniki zveznih držav so danes izročili kancelerju skupno noto glede izpraznitve kölnske cone. Angleški poslanik je naglašal, da je v noti še neko opozorilo na nemško vlado, da bo tej noti sledila še druga, ko bo nadzorovalna komisija za razorožitev končala svoje poročilo.

POVODENJ NA FRANCOSKEM.

Pariz, 5. januarja. (Izvir.) Povodnji v severni Franciji še vedno naraščajo. Cele

Na polju raste jablanca,
Zdolej je žlahtna senčica.
Zdolej sta počivala.

Jablanca pa je bila presrečna, da je mogla nuditi samemu Izveličarju zatočišče. Od samega veselja je vzcvetela. Marija in Jožef pa sta spočita nadaljevala pot v faraonski Egipt.

Druga inačica pravi, da sta Marija in Jožef počivala pod lipo. Tudi lipa je ozelenela, in Marija je vzkliknila:

Kaj tako diši,
ki moje srce hladi?

Pa kmalu jo je zopet popadla žalost. Jezuščkove plenice niso bile še sprane. In Marija si je zaželela:

Da bi prešne vode imela,
da bi si plenice zmočila,
no Jezusa povijala.

Kar je želela, to je imela. Dobri Bog oče ji je uslišal željo.

Marija se je okol obrnila,
prešno vodo je dobila.

Potem je sprala pleničice in odpotovala sta z Jožefom naprej v Egipt, kjer sta bila varna pred krutim Herodežem in kjer je Krist rasel v modrosti in milosti pred Bogom in pred ljudmi. —

Tako so prepevali trije »kraljitarji« za Sv. tri kralje. Popevke so zbrali povečini Majar, Vraz, Caf, Poznik in dr. Strekelj sam. Napevi so sedaj menda večidel neznan.

Zanimivo je, da sta si včasih dve koledniški družbi pošteno skočili v laso in skušali druga drugo razbiti zvezdo, ki sta jo nosili s seboj v mnenju, da bo zmagovalc potem dobil dvakrat več darov. O tem nam piše Valvasor v svoji »Ehre des Herzogthums Krain«.

vasi so pod vodo. Posebno mnogo škode je povodenj napravila v Bretagni.

NAJDENI ZAKLADI.

Moskva, 5. januarja. (Izvir.) V nekem samostanu v Kijevu so našli skritih mnogo dragocenosti, ki so jih bili menihi skrili pred boljševiški preiskavami. Vrednost dragocenosti cenijo na več milijard.

BELGRAJSKI ŽUPAN MIHAJLOVIČ †.

Belgrad, 5. jan. (Izvir.) Vsled tragičnega slučaja se za danes sklicana seja glavnega odbora radikalne stranke in seja ministrskega sveta ni mogla vršiti. Pred par dnevi je bila sklicana seja glavnega odbora, na kateri bi imele biti rešene važne zadeve kandidatov radikalne stranke v sporazumu s samostojnimi demokrati. Na tej seji sta bila navzoča tudi slovenska radikalna dr. Niko Zupanič in Tavčar iz Maribora. Okrog 6., ko se je večina članov zbrala v vladnem predsedništvu, kjer se običajno vrše seje ministrskega sveta, se je v začetku govora nenadoma zrušil belgrajski župan in kandidat radikalne stranke za Belgrad Mihajlovič mrtev na tla, zadet od srčne kapi. Prisotni so se takoj razšli. Truplo pokojnega belgrajskega župana je ostalo v zborovalnici do poznega večera, dokler niso obvestili o smrti njegove soproge, ki je bolna. Tragična smrt belgrajskega župana je v vseh krogih vzbudila veliko sočutje.

Slovenski orožniki v Macedoniji.

Znano je, da je hotel PP režim več sto slovenskih orožnikov premestiti v Macedonijo, v Slovenijo pa poslati srbsko orožništvo, predno je PP režim padel in se je moral umakniti Davidovičevi vladi. Po nastopu PP režima se je zopet na ta prvotni naklep mislilo, pa se je režim zbal, ko smo mi to njegovo namero ugotovili. Neparlamentarni minister dr. Žerjav je takoj hitel zagotavljati, da deluje za tem, da bodo še ostali slovenski orožniki preostavljeni v Slovenijo. Pa se je le pokazalo, da je bilo njegovo zagotavljanje le pesek v oči, ker se bližajo volitve. Pred volitvami imajo samostojni demokrati vedno polna usta obljub, s katerimi skušajo vloviti na svoje limanice zadnje kaline, ki se še dajo ujeti. Dejstva so pa potem druga, kakor obljube. Tako tudi glede slovenskih orožnikov. Dne 13. januarja 1924 je orožniško poveljstvo v Belgradu iz cele države poklicalo kakih 400 orožnikov v orožniško podoficirsko šolo v Kamenico. Med temi je bilo tudi 40 orožnikov iz Slovenije, razen petih vsi oženjeni, ki služijo že 10 do 20 let. Ta šola je trajala do 14. maja 1924, na kar so te orožnike poslali v Macedonijo na praktični kurz. Pri odhodu se jim je dejalo, da ostanejo v Macedoniji samo dva meseca, najdalje pa do jeseni. Ko so nato, kakor znano, ponovno posredovali poslanci Jugoslovanskega kluba pri orožniškem poveljstvu v Belgradu, da se ti slovenski orožniki premestijo nazaj v Slovenijo, se jim je vsakokrat odgovorilo, da so ti orožniki samo začasno v Macedoniji, dokler, vsaj do jeseni, ne dovršijo tam praktičnega kurza, nakar da se čisto gotovo vrnejo v Slovenijo. Dne 18. novembra je orožniški poveljnik general Vojislav Tomić v Prizrenu odgovoril na vprašanje četrtega poveljnika: »Ko se vrnem v Belgrad, bom odredil, da se vsi vrnejo domov.« To pa se ni zgodilo. Nasprotno! Dne 10. decembra 1924 je bilo v Belgradu, kjer gospoduje sedaj neparlamentarni minister iz Slovenije, dano povelje, da so vsi ti orožniki stalno nameščeni v — Macedoniji. To je strašna krivica! Ali naj ti orožniki, ki imajo žene in otroke, živijo na dva kraja, z dvojnimi gospodarstvom? Kje pa naj vzamejo denar za selitev svojih družin v Macedonijo, kjer bi jih končno ne mogli spraviti pod streho?

Pa tudi to bo minilo. Ko se bo po volitvah zrušil sedanji režim — prej ali slej gotovo — se bo tudi ta krivica popravila.

Politične vesti.

+ Izbruh skrahiranega generala. Naše samostojne demokratske opice skačejo histeričnega veselja, ker je režim začel posnemati metode poglavarja laških banditov Mussolinija. Od svojega opijčnega veselja so izgubili vso pamet, kar so jo še imeli, in polnijo »Jutro« z neprebavljivimi neslanostmi. Pišejo na primer, da »vsak hiti v lastno pogubo, kdor bo še sledil skrahiranemu generalu dr. Korošec«. Dr. Korošec ima za seboj ogromno večino slovenskega naroda, Žerjav pa še mandata i mogel dobiti in je minister po Pašičevi milosti, ki mu daje na razpolago žandarja, kateri predstavlja edino oporo svinčenega generala SDS. »Jutro« se trudi nadalje dokazovati, da SLS »brani Radiča in njegovo politiko ter da v Sloveniji nadaljuje radičevstvo«. Na ta način bi svinčeni general samostojnih slovenskih demokratov rad postavil še SLS — pod obznano. SLS zasleduje svojo lastno politiko, ki se od Ra-

dičeve zelo razlikuje. Ta politika pa ji veleva, da brani svobodo, demokracijo in poštenost v javnem življenju ter pobija reakcijo, diktaturo manjšine in korupcijo. Zaraditega najodločneje obsoja nasilje, s katerim se skuša sedanja vlada obvarovati ljudske obsodbe po volitvah, pa naj to nasilje zadene Radiča ali pa kateregakoli drugega. »Jutro« si domišlja, da je SLS »strah, ko vidi, da se je država končno odločila k energični samoobrambi«. Kakšna država? Mari je družba največjih korupcionistov države, ki so si znali proti večini ljudstva in parlamenta izsepariti oblast, država? Naj si »Jutro« ne domišlja, da nas je strah »države« treh nasilnikov, ki jih bo ljudstvo 8. februarja z gumijevimi kroglicami poglavo z njihovih foteljev. To si »država«, to so izkoriščevalci in uničevalci naše države, ki bi zaradi svojih umazanih afer sedeli že danes v »Glavnjači«, ako bi bila ostala na krmilu vlada ljudske večine. Pa bodo to še doživeli, pa naj izdajo še deset obznani!

+ Nacionalni blok v Ljubljani razbit! To potrjuje »Radikalni glasnik«, ki je začel zopet izhajati in pravi, da so se pogajanja med SDS in ljubljansko Narodnonapredno stranko, ki se je fuzionirala z NRS, popolnoma razbili. »Nacionalni blok bo imel torej v Ljubljani dve bojni kandidaturi: dr. Vladimir Ravnihar, namestnik Rudolfa Juvan, narodni socialist, ter Ivan Mohorič (SDS) in njegov namestnik Rikard Šaplja. Popolnoma razbit je »nacionalni blok« tudi v mariborskem okrožju, kjer dela štafžo dr. Žerjavu samo radikal dr. Fero Müller, kakor v ljubljansko-novomeškem okrožju naivni g. dr. Niko Zupanič, ki so ga Žerjavovci pošteno potegnili, pa se tega menda še sedaj ne zaveda.

+ Preganjanje slovenskih uradnikov. Cela vrsta poštnih, pa tudi drugih uradnikov v Mariboru je dobila te dni odloke, da so prestavljeni v Srbijo, zlasti na jug. Prestavljeni so predvsem tisti, ki niso hoteli podpisati znane izjave za dr. Pivka. Istotako je s štajerskega prestavljenih v Macedonijo večje število slovenskih orožnikov. —

+ Kdo vodi našo notranjo politiko. Belgrajska »Pravda« od 3. t. m. piše: »Italijanski poslanik na našem dvoru g. Bodrero se je včeraj popoldne dolgo mudil pri g. Ninčiču, kateri ga je obvestil o poizkaju v naši državi. Obenem je g. Bodrero obvestil Ninčiča o poslednji fazi dogodkov v Italiji, koje notranje prilike so zadnji čas vedno bolj slične onim v Jugoslaviji.« — Komentar nepotreben.

+ Resni uradni obrazi. Zadnje dni smo imeli ljubljancje priliko opazovati resne obraze z uradničnimi potezami na nosovih po ljubljanskih ulicah, pa tudi v javnih lokalih. Bili so gospodje, ki se jim je namreč že na licih bralo, da so jugoslovanski birokratje z dežele. Da se nismo motili, nam je potrdil prijatelj, ki nam je pripovedoval, s kakšnim velikim rešpektom so prišli na klic veličnega gospoda velikega župana, če ne celo samega ministra za Agromerkurjeve zadeve. — Aha, uganili ste, radovedni čitatelji! Bili so gospodje šefi naših »srezov«, ki so bili pozvani ad audendum verbum. Ni čuda, da so jim morala zrasti in se na stečaj odpreti tudi ušesa. Čemu da so bili pozvani gospodje okrajni glavarji, o tem menda ne bo treba dvomiti, če vemo, da je prišla sama ekselencia minister Gropa z obznano v žepu iz Belgrada v Ljubljano. — Zal da nam ni bila dana prilika, videti gospodov srezkih šefov po avdiencijah v vladni palači na Bleiweisovi cesti. Videli bi, za koliko so se jim še bolj zresnili obrazi in raztegnile ušesne odprtine. Navodila, kako naj »delajo« volitve, kaj pa drugaga! —

Eh, gospodine Baltiču: škoda za trudi! Vam in vsem vašim režimovskim mamelukom se bodo potegnili obrazi, zrastle ušesa, posebno pa zrastle nosovi — dne 8. februarja. Dr. Cekinu se bo podaljšal nos za še enkratno dolžino, ko ga bo krenilo po njem prvi volitvah — slovensko ljudstvo.

+ Žerjavovski učitelji razbijajo shode SLS. Žerjavova stranka je izdala na vse liberalne učitelje strog poziv, da shode SLS povsod preprečijo. V ta namen naj uporabljajo vsa sredstva. Za nedeljo 4. t. m. je bil sklican shod SLS v Zgornjo Sv. Kungoto pri Mariboru. Takoj ob pričetku shoda so žerjavovski učitelji iz vseh okoliških šol pod vodstvom nadiučitelja Robnika od Sv. Jurija ob Pesnici v družbi Pucljevih samostojnežev pripravili vse, da razbijajo s silo naš shod. Naši zborovalci so bili v veliki večini, toda žerjavovski učitelji so poglani tak kriki, da se je videlo, da hočejo izzvati pretep. Kandidat SLS g. Žebot je pojasnil, da so kričaški učitelji najeti od Žerjavove stranke, da s silo preprečijo zborovanje. Ko je hotel g. Žebot govoriti o nasilju P.-P. režima, je nadiučitelj Robnik kričal kakor divji. Ta gospod je hotel s svojim vpitjem pridobiti za Pivka in za Žerjava tudi glasove onih volivcev, ki se še vedno ozirajo na sever v Avstrijo. Privlekel je na dan kup starih letakov in jih kazal ljudem, češ dr. Korošec je Slovenijo Srbom prodal! Tako pa-

triotično vzgajajo ljudi Pivkovi patriotje! »Narod« in »Jutro« očitata SLS, da smo sovražniki države, a na državni meji vpijejo žerjavovski sokoli, orjunaši in učitelji, da smo Slovenijo prodali Srbom! Zaradi te nesramnosti so hoteli naši možje postaviti izzivale na cesto, toda s težavo se je posrečilo napraviti red. Ker je Robnik vedno izzival na poboj, so naši somišljeniki korporativno zapustili dvorano in odšli v sosedno privatno hišo, kjer so zborovanje mirno končali. Žerjavovski učitelji pa Pivku ne bodo pomogli do zmage.

+ Protidržavna agitacija žerjavovskih agitatorjev. Od vseh strani prihajajo poročila, da skušajo Pivkovi agitatorji dobiti glasove neukih ljudi in omahljivcev za žerjavovce in za Pivkovo listo s frazo o prodaji Slovenije Srbom. Oni širijo okrog neke stare nemškutarske letake, v katerih se trdi, da je dr. Korošec Slovenijo prodal Srbom. Dalje agitirajo tudi s trditvijo, da je Žerjavova (Pivkova) stranka bila prva za republiko, in sicer mnogo prej kakor Radič in Korošec. Na tak lopovski način agitirajo zlasti učitelji med Nemci, da bi priborili Pivku nekaj glasov.

+ Radičevske kandidatne liste v Somboru potrjene. Sodišče je potrdilo radičevsko listo v Somboru. Nosilec liste je kmet Jurij Valečič, okrožni kandidat za mesto in okoliško pa je zajedničar dr. Pratovič iz Osjeka.

+ Konfiriran je radičevski kandidat za novosadsko okrožje dr. Lončarevič v Mitrovici. Hišna preiskava pri njem ni dognala ničesar.

Beleške.

SDS arski špijoni. Kar nam je bilo že zdavnaj znano, je izblebetalo sedaj še gozbdavo »Jutro«, da prihajajo na naše zapune thode tudi špijoni samostojne demokratske stranke. Nimamo končno nič proti temu, samo to bi želeli, da ne pošiljajo takih špijonov, ki so na eno uho gluhi in tako zabiti, da najpoljudnejših izjavjanj ne razumejo. Špijonska služba ni častna, če pa hoče kdo biti špijon, je predvsem potrebno, da ima v glavi vsaj malo soli in da ni ne napol slep in napol gluhi!

Nov skandal jugoslovanskega centralizma. Režimski »Zagreber Tagblatt« poroča sledeče: Državna šola za slepce v Popovači (Moslavina), preje deželni Zavod sv. Vida za slepce, je ostal dne 1. t. m. brez vseh sredstev, ker da »slučajno ni potrebnega kredita«. V zavodu je približno 40 slepcev različne starosti, med temi 18 vojnih invalidov. Ti ljudje so ostali vsled nezasišane nemarnosti centralnih oblasti dva dni brez vse hrane in druge oskrbe! V obupu so brzojavili ministru za socialno politiko, a dobili odgovor, da pride ministrov odposlanec »preiskat slučaj« — po pravoslavnih praznikih, t. j. v najboljšem slučaju v petih dneh! V tem času bi morala večina bednih slepcev v drž. zavodu od gladi in mraza umreti! Da prihrani Jugoslaviji in 20. stoletju ta škandal, je nakazal zagrebški veliki župan zavodu v Popovači na lastno pest 20.000 Din. Ampak PPŽ je obogatila register svojih »dobrih del« za državo in prebivalstvo z novim dičnim prirastkom: Popovača in v njej 40 slepcev, izročenih po državni milosti na smrt od lakote!

Dopisi.

Semič. Na dopis iz Štrekljevca pri Semiču, ki ga je priobčil zadnji »Kmetijski list« (št. 55) pod naslovom »Nova klerikalna lumparija« in v katerem se mi očita zloraba državne podpore, odgovarjam kakor sledi:

1. Glede prireditve same. Vinski vzorčni sejum dne 13. marca lanskega leta niso priredile »zdrženec« (?) podružnice v Semiču, Kotu in Štrekljevcu, kakor piše »Km. list«, ampak krajevna Kmečka zveza v Semiču s sodelovanjem Katoliškega prosvetnega društva in Kmetijske podružnice v Semiču in le v sporazumu s kmet. podružnicami Kot in Štrekljevec. Prireditve sejma je prišla prvičkrat na razgovor v seji krajevnega Kmečke zveze dne 13. januarja. Točka 5. sejnega zapisnika se glasi: »J. Mihelčič priporoča, naj krajevna Kmečka zveza aranžira vinski vzorčni sejum v Semiču v stiku z vsemi merodajnimi faktorji, posebno z višjim kletarskim nadzornikom g. Gombačem, ravnateljem drž. kmetijske šole g. Skalickyjem, okrajnim glavarstvom itd. Tajniku se naroča, da poda pri prihodnji odborovi seji vse tozadevno potrebne informacije.« V prihodnji mesečni seji dne 10. februarja se je izmed odbornikov izvolil sedemčlanski pripravljalni odbor, ki je potem vodil vse priprave. V tem odboru so bili tudi vsi trije načelniki kmetijskih podružnic Semič, Kot in Štrekljevec, a ne kot zastopniki podružnic, ampak kot odborniki Km. zveze. Da se pokrijejo veliki pripravljalni stroški, je sklenil ta odbor, obrniti se s prošnjo za podporo na ministrstvo poljedelstva i voda in na oddelek za kmetijstvo v Ljubljani, g. poslanca Nemanica pa naprositi za posredovanje, kar se je tudi zgodilo. Sklenilo se je tudi, da nosi v slučaju, če ne pride državna podpora, največji del stroškov Kmečka zveza in le nezaten del kat. prosvetno dru-

Boj za svetovno mojstrstvo v šahu.

Dolgo časa se že vrši v časopisju ljut boj, kdo je pravi šahovski svetovni mojster, Lasker ali Capablanca. Svoj posebni znak je dobil boj zato, ker se je Capablanca v Laskerjevih sposobnostih kaj malo delikatno izrazil. Ker je zanimanje za šah pri nas zelo veliko kar priča ravno zadnje Laskerjevo gostovanje v Ljubljani, bomo napisali izjavo dveh velikih mojstrov, dr. Tarrascha in Miesesa.

Dr. Tarrasch piše v Münchner N. Nachrichten: »Nekateri izrazi svetovnega mojstra Capablanca izzivajo, ker ne temeljijo na dejstvih. Najprej pravi Capablanca, da je Lasker prepričan o Capablancovi večji zmogljivosti; to pač ne bo res, ker je Lasker že pred turnirjem v Newyorku izjavil, da bi se rad s Capablancem še enkrat meril. Tudi v knjigi, ki jo je izdal o svojem boju s Kubancem, nikjer ne priznava, da smatra Capablancu za močnejšega, temveč nasprotno trdi, da manjka Kubancu visoki polet fantazije. Pred par leti v Habanu izvojevala tekma nikakor še ne dokazuje, da je Capablanca boljši; Lasker je igral takrat tako slabo, kakor še nikdar prej, in kakor on v normalnih razmerah sploh igrati ne more. Njegova igra je polna hudih napak, tako da zmagovalca v tolikih velikih tekmah sploh ne spoznamo več. Popolnoma verjetno je Laskerjevo zatrdilo, da ga je tropska vročina v Habani napravila nesposobnega za vsako večje duševno delovanje. Je res. Capablanca pa pravi: »Po boju v Habani ne more nikdo več dvomiti, kdo je boljši. Prepričan sem, da bi se Laskerju v drugem boju ne godilo nič boljše, kakor se mu je v prvem.« In če pravi Capablanca nadalje: »Po mojem poštenem mnenju je igral Lasker v Habani bolje kakor v Newyorku,« je ta izjava resnici naravnost nasprotna. To lahko pripoveduje širšemu občinstvu, zlasti ameriškega (dr. Tarrasch ima glede strokovne izobrazbe ameriškega občinstva čisto prav, je tudi v drugih strokah isto); šahist pa, ki je one igre preštudiral, bo samo z glavo majal. V Habani je igral Lasker prav zanič, v Newyorku pa sijajno. Res je, imel je tudi srečo, in je večkrat dobil igre, ki so grozile s porazom, vendar izrabljenja nasprotnikovih pogreškov; a Hubancu se je ravno tako godilo. Prednost Laskerjevega igranja v Newyorku pred Capablancovim, je notranja vsebina iger, lepota in globina igranja, dočim moremo pri Capablancu občudovati samo njegovo mojstrsko tehniko. Dočim je igral Lasker v Newyorku celo vrsto iger, ki jih z užitkom igramo za njim, so Capablancove igre v tem turnirju večinoma precej dolgočasne, in se nam zdi, da je pred desetimi leti na veleturnirju v Perogradu bolj slikovito in bolj s fantazijo igral kakor sedaj. Zanimivo je tudi dejstvo, da je v vsakem turnirju, kjer je igral tudi Lasker, bil Capablanca vselej le na drugem mestu, pač pa je bil prvi v turnirjih, kjer Laskerja ni bilo zraven, tako v San Sebastianu 1911 in v Londonu 1922.

Poln ponosa pravi Capablanca, da je bil v newyorškem turnirju on edini, ki je Laskerja premagal. A ravno na to igro sme biti Capablanca najmanj ponosen. Igral je precej pomanjkljivo in je pustil tudi v zmagovitih pozicijah nasprotniku večkrat priliko za remis, ki je pa Lasker v čudni zaslepljenosti ni nikdar izkoristil. Če pa hoče Capablanca navdušiti šahovski svet za tekmo med Laskerjem in Aljehinom, se pa res tako vidi, kakor bi se hotel drugemu boju z Laskerjem izogniti. Nasprotno, njegova šahovska čast bi zahtevala, da naredi vse za omogočitev te tekme, ki jo zahteva ves šahovski svet. In sicer kakor hitro mogoče. Če resno hoče, mu to pač ne bo težko. Položaj je prav isti kakor je bil po londonskem turnirju 1883 med Steinitzom in Zuckertottom; tedaj si je bil Zuckertott na sijajen način priboril prvo mesto, dočim se je svetovni mojster Steinitz moral zadovoljiti z drugim. In ko je tedaj zmagovalac zanimal Steinitzovo svetovno mojstrstvo, ni dal Steinitz v zavesti svoje premoči prej miru, da je prišlo do odločilnega boja in je nasprotnika porazil. Ali hoče sedanjí svetovni mojster to ponoviti? Ne verjamem niti enega niti drugega.

Tako dr. Tarrasch. Prihodnjic pa, kaj pravi Mieses.

S. K. Ilirija. Službene objave seje 30. 12. 1924. Odborove redne načelstvene seje se vrše vedno vsak tork, redne plenarne vsak prvi tork v mesecu in sicer stalno v damskem salonu kavarne Emona. Pričetek seje točno ob pol 20. V prvi polovici januarja in februarja prične inkasant s pobiranjem članarine. Glasom sklepov zadnjega občnega zbora znaša mesečna članarina Din 5 in vstopnina enkratno Din 5; članarino je plačevati v polletnih obrokih. Pobotnice se glase na celoletno članarino, vendar je inkasant upravičen na željo člana znižati svoto za polovico leta. Za prvo polletje je treba poravnati članarino najkasneje do konca februarja, ker se boče po preteku tega roka črtalo vse neplačnike iz imenika članstva. Članstvu se boče razposlalo cirkularje, s katerimi se jih poziva k nabiranju novih članov. Potrebne prijavnice se dobe takoj pri inkasantu ali pa pri g. I. Komarju, in sicer na oddelku »Jutra« v Prešernovi ulici, kjer se tudi lahko osebno plača članarino, nakar se zlasti opozarja člane, h katerim pomotoma ne bi prišel inkasant. Prijavnice novih članov se prosí izročiti ali kakemu odborniku, ali pa dostaviti na naslov Fran Jerala,

Ljubljanska kreditna banka. Članstvo prosimo, da se v polnem številu odzove temu našemu pozivu, ker je dovoljni uspeh te akcije eminentne važnosti za nadaljno uspešno delovanje kluba. Reflektante na klubove znake opozarjamo, da bodo isti kmalu pošli, a nove pošiljave ni pričakovati pred koncem maja. Znaki se dobe pri tvrdki Gorec, na drsališču in pri g. Komarju. — Odbor.

Najboljši šivalni stroj je edino le

Josip Petelinc

zmmka

Grützner in Adler

se rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika

Pouk v razenju brezplačen. Vseletna garancija

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Naznanila.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani. Sportni tovariši! Vabljeni ste najviljudneje, da pridete 11. januarja 1925 k prvemu občnemu zboru, ki se vrši v Ljubljani ob 10. uri dopoldne v gostilniških prostorih g. F. Kavčiča, Privoz št. 4. Po občnem zboru se bodo udeleženci slikali. — Pripr. odbor.

Načelnstvo Strokovnega pedagoškega društva trgovskih in podjetniških uslužbencev v Ljubljani naznanja vsem svojim članom, da se vrši redni občni zbor društva dne 6. januarja ob 2. uri popoldne v prostorih Florjanske ulice 36 ter pozivlja vse člane k obilni udeležbi. — Odbor.

Slovensko pevsko društvo »Mostec« v Mostah priredi svoj redni občni zbor v gostilni g. Marenčič na Selu na sv. Treh kraljev ob 8. uri popoldne brez vsakega drugega obveštila. — Odbor.

Družba sv. Elizabete. Redna mesečna seja osrednjega sveta ne bo jutri, v tork, ampak prihodnji tork, t. j. 13. t. m. ob navadni uri.

Frankijskanska prosveta. V sredo 7. t. m. ima odbor sejo. — V nedeljo 11. t. m. ob 7 zvečer v Rokodelskem domu družabni večer s peštrim sporedom. — Vstopnice po Din 5.— se dobe od četrtika dalje pri samostanskem vratarju in v nedeljo pred igro v Rokodelskem domu.

Sentpeterski družabni klub v Ljubljani priredi ob priliki petletnice obstoja svojega kluba v soboto 10. januarja ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu velik družabni večer z najraznovrstnejšim sporedom. Na sporedu so solo-pevske točke, šaljivi nastopi i. t. d. Ves večer sodeluje salonski orkester Drav. div. godbe. Usojamo si tem potom uljudno vabiti vse osobito še prve člane in članice kakor tudi vse prijatelje kluba na ta večer. Vstopnina 10 Din. — Odbor.

Orlovski vestnik.

Orle Ljubljana-Sv. Jakob. V sredo točno ob pol osmih zvečer sestanek vseh telovadcev in netelovadcev v telovadnici. Udeležba obvezna. — Načelnik.

Poizvedovanja.

Zatekla se je lovski psica rujave barve. Poizve se v kurilnici državne bolnišnice v Ljubljani.

Po svetu.

IZ SLOVENSKEH NASELBIN V MINNESOTI.

Čikaški tednik »Amerikanski Slovenec« Edinost« poroča o večjem izletu slovenske družbe iz Aurore, Minn., v bližnje slovenske naselbine. Poročilo slove:

Mr. Skubic nas je odpeljal dne 21. julija popoldne po vijugasti cesti, ki se vije preko krasnih smrekovih in topolovih gozdov. Zavili smo sedaj sem, zdaj tja in po eno in pol urni vožnji smo zagledali slovenski Tower in Soudan. Dospevši v Tower so nas sprejeli nad vse prijazno Mr. Zobec in Jr. Mr. Gornik, Mr. Stonich in Mr. Skala Sr., kateri je že blizu 40 let v Towerju, kamor je prišel še leta 1887.

Ker so vedeli, da smo prišli v Tower, da bi kaj videli, so imenovani možje hitro poskrbeli za to. Najeli so v malem pristanu, kamor dosega zaliv Pike Riverja, ki služi za plovbo za dovažanje lesa, lep, precej velik motorni čoln, ki je bil popolnoma zaprt in je bil videti kot mala ladjica. Odpluli smo na odprto Vermiljsko jezero, katero ima 365 otokov, ravno toliko, kakor navadno leto dni.

Romantična je bila naša vožnja po Vermiljskem jezeru. Ker je toliko otokov, mora biti voditelj čolna izvežban mojster. Topot je bilo tudi jezero zelo viharno. Naš čolnič se je gugal sedaj tja, sedaj sem in skoro bi bilo začelo obračati naše želodce, kakor jih je na Atlantiku, ko smo odhajali v Ameriko.

Posebno zanimivo je opazovati nekatere male otočke, ki se dvigajo iz tega čudovitega jezera proti nebu. Sam kamen, sama skala, a iz njih rastejo drevesca in lepo zelenje. Od kje dobijo ta drevesca za življenje potrebno zemljo? Mr. Stonich iz Towera nam je o tem

med potjo pridno predaval. Povedal je, da se ta drevesca živijo samo od prahu, ki ga nanesa sapa ali burja s suhega na te otočke. To se nabira okrog debelc in daje potrebnega življenja drevescem, ki rastejo iz skal in kamenja. Mr. Stonich, ki vodi krojaško obrt v Towerju, lastuje sam tak otoček na Vermiljskem jezeru, meri nekako 4 akre suhe površine. Na otoku ima lep Cottage — kočjo, čoln in vso pripravo za poletno bivanje na otoku.

Vsi večji otoki na jezeru so opremljeni z raznimi kočami — poletnimi hišicami, kamor pridejo letoviščarji iz raznih delov Združenih držav. Za prijetne, mirne počitnice resnično ne more biti lepšega kraja, kakor je ravno Vermiljsko jezero s svojimi krasnimi otočki, poraščenimi z lepimi duhtečimi smrekami in drugimi drevesi. V jezero drži reka Pike River, po kateri vlačijo hlode in drug les. Zemljišča okrog jezera lastuje Oliver Steel Corporation. Jezero pozimi popolnoma zamrzne. Led je tako močan, da se lahko hodi po njem, dasi je jezero nekako 35 milj dolgo in okrog 8 milj široko.

Mr. Stonich iz Towera nam je pripovedoval, da je hišico, ki jo ima na svojem otoku, pozimi »premušale« na otok po ledu. Ta »mušfeng« je bila precej dolga in led je moral biti tudi precej močan, da je vse to držal.

Mr. Ska'a, eden izmed najstarejših tamonjnih slovenskih pionirjev, mi je pravil, da je leta 1867, ko je prišel v Ameriko, potoval skoro tri mesece, preden je prišel iz stare domovine do Towerja. Iz Dulutha je hodil tri dni in tri noči peš do Towerja. Tedaj ni bilo takih zvez, kakršne so sedaj, ko lahko prideš iz Towerja skoro v dveh, treh urah v Duluth. Takrat so šli komaj enkrat ali dvakrat v letu v Duluth, ko so nesli denar seboj, da so ga poslali svojim v stari kraj. Na potih iz teh krajev je prežala na tako potnike vsakovrstna nevarnost. Indijanci so radi napadali iz zasede, dobili so se tudi roparji in tatovi, pa tudi zverine je bilo. Po minnesotskih prerijah so se klatili volkovi in medvedi, ki so bili človeku zelo nevarni.

Naši rojaki so v tem kraju dobro napredovali. Prvi pionirji so si jako dobro gospodarsko pomagali in so vsi veljaki v okolici. Tako imajo na Towerju jako velike, bogate trgovine. Mr. Zobec ima krasno moderno urejeno trgovino z mešanim blagom, tako tudi Mr. Skala na drugi strani ulice. Tako so si pomagali tudi še drugi rojaki, katerih imena mi ravno niso znana. Mr. Gornik je solastnik in menda lastuje glavni del pri velikem lesnem podjetju, ki poseda največjo lesno žago in skladišče raznovrstnega lesa v Minnesoti. Skladišča lesa se nahajajo prav tik zapadno od Towerja, odkjer se izvozi na stotine ton lesa vsako leto.

sv Jubilej češkega dnevnika. Olomuški katoliški dnevnik »Našinec« je v nedeljo, dne 4. januarja slavil svojo 60 letnico. Dne 4. januarja leta 1865. je prišel izhajati časopis »Olomoucke noviny«. Bil je neustranarski narodni časopis; v politiki je branil federativno ureditev Avstrije v duhu Palackega. Zaradi federativnega in narodnega programa so ga avstrijske oblasti preganjale in ga 3. marca 1869 ustavilo. Kot nadomestilo in nadaljevanje »Olomouckih novín« je dne 20. marca 1869 prišel izhajati »Našinec«; izhazal je dvakrat na teden. List je napredoval in postal eden prvih čeških katoliških dnevnikov. Ob jubileju bo »Našinec« izdal lepo opremljen almanah s podrobnejšo zgodovino svojega časnikarskega razvoja in z mnogimi literarnimi spomini. »Našinec« z zanimanjem spremlja naše boje, prinaša naše članke in novice o slovenskih in jugoslovanskih razmerah; večkrat se ozira na članke in novice »Slovenca«. Našemu severnemu prijatelju in soboritelju najiskrenejše čestitamo!

sv Kulturni boj na Slovaškem. Kakor smo že poročali, so češke državne oblasti hotele uprizoriti preganjanje slovaških katoliških duhovnikov zaradi božičnega pastirskega lista slovaških škofov. Na boj je pozivalo protikatoliško češko časopisje. Zanimivo je, da se je razburjenje pričelo še lo potem, ko je bil pastirski list objavljen v slovaškem dnevniku »Slovak«. Za enkrat se je končala stvar tako, da so orožniki obtočili samo nekoliko duhovnikov. Morebiti hočejo to priliko porabiti, da bi preganjali one duhovnike, ki so vladi neljubi. A bolj verjetno je, da si bo vlada premislila in to stvar pustila v miru.

sv Požar v umobolnici. V noči na Novo leto je izbruhnil v Tokijski umobolnici, največji na Japonskem, požar. V hiši se je nahajalo 343 bolnikov. Do sedaj so odkopali gasilci 13 mrtličev. Misli se, da se je ponesrečilo v celem 108 umobolnih. Vkljub prizadevanju gasilcev in vojakov je pogorelo še 50 sosednjih hiš.

sv Poštni golob odlikovan s hrabrostno svetinjo. V neki veterinarski bolnici v Parizu je te dni poginil proslavljeni golob in sicer francoski poštni golob štev. 183, ki je med vojsko vzdrževal zvezo med oblegano trdnjavo Vaux pri Verdunu in francoskim generalnim štabom. Kadarkoli je letel v najsilnejšem metu kroglj, je vselej srečno ušel smrti in vsaki poškodbi. Za svoje točno in vestno službovanje je bila ta žival, ki je učakala starost 10 let, odlikovan s hrabrostno svetinjo.

Zanimivosti.

ANGLEZI IN FLETTNERJEVA JADRNIKA.

Nemški inženjer Flettner je namesto jader postavil na ladjo 20 metrov visoke votle stolpe s premerom treh metrov. Navadno dva. Vsled vsesavanja zraka se začeta vrteti in to vrtenje žene ladjo naprej. Pravi, da se bodo stroški naprave in obratovanja napram dosedanjim znižali za 50 do 80 odstotkov. — Ladje imenuje rotor-ne ladje. Rotirati je isto kakor vrteti se. Angleški trgovski minister je sedaj na neko vprašanje v parlamentu odgovoril, da študira novo iznajdbo tudi angleški izdelovalci in lastniki ladij. Trgovsko ministrstvo je z njimi stalno v ozkem stiku.

ODSTOTKI ŽIDOV V NEKATERIH DEŽELAH.

Židov je na Francoskem 0.4 odstotka, to se pravi: na 1000 prebivalcev pridejo štirje židi (njih politična moč je pa gotovo tako velika kakor ona ostalih 996); na Angleškem 0.7; v Belgiji 0.9; v evropski Rusiji 2.8; na Češkoslovaškem 3; Avstriji 4.5; Turčiji 4.5; Rumuniji 4.8; Ogrski 6.3; Poljski 12.5; to se pravi: vsak osmi prebivalec na Poljskem je žid. V Sibiriji jih je 0.5; v Siriji 1; Palestini 11; v Argentini 1.2; v Zedinjenih državah 3; v Alžiriji 1.3; Maroku 3 in v Avstraliji 0.3 odstotka.

ZASTRUPLENJE Z ALKOHOLOM V NEWYORKU.

Pred prazniki je bilo v Ameriki povpraševanje po prepovedanem alkoholu prav posebnno veliko. Ponarejevalci živili seveda to na grd način izkoriščajo in dajo ljudem vse drugo, samo tega ne, kar bi morali. Na drugi strani pa tudi ljudje čez mero plijejo. Tako razsaja sedaj v Newyorku prava kuga zastrupljenja z alkoholom. Samo do Božiča so našli v samem Newyorku 26 tozadevnih smrtnih slučajev, 11 se jih je na Božič borilo še s smrtjo, 20 jih je bilo pa takih, ki bodo skoraj gotovo oslepel.

NAJBOLJŠA AVTOMOBILNA CESTA V EVROPI.

V kratkem bo začela obratovati. Od Milana do južnega konca jezera Maggiore vodi 44.5 km dolga cesta. Od nje se odcepi 24 km dolga stranska cesta v Como in 16 km dolga cesta v Varese. Črto Como bodo kmalu podaljšali do švicarske meje. Ta proga bo služila izključno le avtomobilnemu prometu in bo tudi v tem smislu zgrajena. Krivinski polumeri v splošnem ne gredo pod 3000 m, le prav izjemoma 400 metrov, tako da bodo po vsej progi lahko vozili s hitrostjo 100 kilometrov. Glavna cesta Milano—Lago Maggiore je 14 metrov široka; 10 jih pride na pravo avtomobilno cesto, stranski progi dva krat dva metra, pa služita motornim kolesom. Stranske proge so v sredi osem metrov široke. Da bo ostala cesta gladka in pa brez prahu, so jo napravili iz betona, ki je prepojen s katranom. Od uporabiteljev bodo zahtevali pristojbine, na določenih točkah bodo uporabitvene naročilnice. Ob cesti boš dobil vse: podajalnice bencina, okrepčevalnice, popravilnice. Torej vse tako kakor v Ameriki; tam se peši pritožujejo, da sploh nimajo nobene ceste več.

KAKO ŽIVI ODSTAVLJENI KITAJSKI CESAR.

Od leta 1644 do 1912 je vladala na Kitajskem mandžurska dinastija. Leta 1912 so pa oklicali republiko, cesarja pa uradno niso odstavili, temveč ga še pustili in mu tudi vse cesarske časti izkazovali. Lani, 1924, so ga pa postavili čisto na hladno. Sedaj živi s svojo ženo v skromni hišici v območju japonskega poslatništva. Pred par tedni je prvič spet sprejmal, kakor sprejemajo vladarji. Zajtrkovala sta on in žena z japonskim poslanikom, zraven sta bila pa še angleški cesarjev učitelj in ameriška učiteljica cesarice. Nič ni bilo cesarskega na njih.

Pridobivajte novih naročnikov!

Poslano.*

Oddelek ministristva trgovine in industrije v Ljubljani.

»Zadruga čevljarjev za sodni okraj Ljubljana« si usoja vlijudno vprašati, na kakšni podlagi in na kakšni strokovni iniciativi se je imenoval do sedaj še neizkušeni in kvalificirani strokovni učitelj gosp. Ljubo Stefanovič iz Novega mesta za strokovnega učitelja v naši obrti. Imenovan je bil od gornjih deset tisoč, ne vemo ravno zakaj; ali posledice ne bodo izostale. Niti »Pospeševalni urad za malo obrt«, še manj pa zadruga kot stroka se ni vprašala za svet. Proti temu najodločnejše protestiramo, da bi nestrokovnjaki protežirali v službo ljudi, preden ne bi isti vprašali za svet obrtno organizacijo. — Odbor.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1924.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

V zalogi vse vrste barvnih trakov pri
Franc Bar, Ljubljana, Čankarjevo nabrežje 8

